

Lausunto

2.9.2020

Työ- ja elinkeinoministeriö

Viite: HE-luonnos laiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä

Sisältö

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriön lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä. Ehdotetulla lailla pantaisiin täytäntöön uudelleenlaaditun uusiutuvan energian direktiivin (EU) 2018/2001, *RED II*, uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyjen organisointia ja kestoja koskeva sääntely.

Esityksen pääasiallinen tavoite on RED II:n lupamenettelyjen organisointia ja kestoja koskevan 16 artiklan kansallinen täytäntöönpano mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Esityksen tavoitteena on sujuvoittaa uusiutuvan energian tuotantolaitoshankkeiden lupamenettelyitä ja muita hallinnollisia menettelyitä mahdollistamalla hakijalle asiointi sähköisen järjestelmän (sähköinen yhteyspiste) kautta ja kattava neuvonta lupiin ja muihin hallinnollisiin menettelyihin liittyen.

Ehdotetussa laissa nimettäisiin kansalliseksi yhteyspisteviranomaiseksi valmistelun myöhemmässä vaiheessa määriteltävä alueellinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Yhteyspisteviranomaisen tehtäväksi säädettäisiin uusiutuvan energian direktiivissä yhteyspisteelle säädettyjen tehtävien hoitaminen sähköistä järjestelmää hyödyntäen. Laissa säädettäisiin myös yhteyspisteviranomaisen neu-

vontavelvollisuudesta uusiutuvan energian tuotantolaitoksiin liittyvien lupamennettelyjen ja muiden hallinnollisten menettelyjen osalta.

Lisäksi ehdotetussa laissa säädettäisiin sitovat määräajat voimalaitosten lupamennettelyille ja muille hallinnollisille hyväksymismenettelyille uusiutuvan energian direktiivin mukaisesti sekä määräaikojen laskentaa koskevat säännöt.

Valtiovarainministeriön näkemykset

Valtiovarainministeriö kannattaa esityksen keskeisiä ehdotuksia uusiutuvan energian lupa- ja muiden hallinnollisten menettelyiden sujuvoittamiseksi.

Valtiovarainministeriö pitää lupien ja hallinnollisten menettelyiden määräaikojen soveltamisalaa tarkoituksenmukaisena. Työryhmätyöskentelyssä esillä ollut vaihtoehto kaavoituksen sisällyttämisestä määräajan laskentaan olisi ollut direktiiviin nähden kansallinen laajennus, joka olisi ollut vaikeasti perusteltavissa kaavoituksen ja kaavoista päättämisen kytkeytyessä vahvasti kunnalliseen itsehallintoon.

Viranomaisille ei olla esittämässä taloudellisia tai muita seuraamuksia määräaikojen ylitystilanteissa. Tämä on myös valtiovarainministeriön kanta, koska määräajat ovat jo itsessään uusi asia ja vaativat viranomaisilta paljon yhteistyötä ja toimivaa koordinaatiota. Lisäksi seuraamusten asettamisesta syntyvät hyödyt jäisivät todennäköisesti pieniksi ottaen huomioon esityksen tavoitteet lupamennettelyjen sujuvoittamisesta.

Esityksessä kannatetaan soveltamisalan rajaamista direktiivin mukaisesti vain sähköä tuottaviin uusiutuvan energian laitoksiin. Valtiovarainministeriö kannattaa tätä rajausta.

Esityksessä nimettäisiin kansalliseksi yhteyspisteviranomaiseksi alueellinen ELY-keskus. ELY-keskuksen tehtäväksi säädettäisiin useita direktiivistä tulevia tehtäviä, joita ELY-keskus hoitaisi sähköistä yhteyspistemennettelyä hyödyntäen. ELY-keskus huolehtisi hakijoiden keskitetystä neuvonnasta ja seuraisi menettelyiden määräaikoja sekä vastaisi menettelykäsikirjasta, jonka laatimisen koordinointi, julkaiseminen ja päivittäminen olisi ELY-keskuksen vastuulla. Hakija pystyisi hoitamaan kaiken asioinnin sähköisen yhteyspisteen kautta. Valtiovarainministeriö katsoo ELY-keskuksen sopivan yhteyspisteviranomaiseksi, koska ELY-keskuksella on laajaa kokemusta ympäristöneuvonnasta, mm. valtakunnallinen ympäristöasioiden asiakaspalvelukeskus. Lisäksi ELY-keskuksella on tarvittava substanssiosaaminen.

Lainsäädännön toimeenpanossa tulee kiinnittää erityistä huomiota sähköisten järjestelmien integrointiin ja sujuvan sähköisen tiedonkulun mahdollistamiseen

yhteyspisteviranomaisen (erikseen myöhemmin määriteltävä ELY-keskus) ja toimivaltaisten viranomaisten välillä. Erityisesti tulee välttää sitä, että yhteydenpito ja tiedonvaihto viranomaisten välillä aiheuttaisi merkittävästi ylimääräistä työtä ja siten viivytystä lupa-asioiden käsittelyyn.

Ehdotuksen mukainen sähköinen asiointi perustuu työ- ja elinkeinoministeriön koordinoimassa Luvat ja valvonta –hankkeessa kehitettävään digitaaliseen palvelukerrokseen, joka mahdollistaisi eri toimijoiden sähköisten asiointipalveluiden kokoamisen asiakkaalle yhteiseksi näkymäksi. Toimivaltainen viranomainen, kuten esimerkiksi kunta tai aluehallintovirasto, voisivat integroitua sähköiseen asiointijärjestelmään eri tavoilla. Kevyimmät integraatioratkaisut eivät vaatisi resursointia toimivaltaiselta viranomaiselta, toisin kuin vaativammat rajapintaratkaisut eri järjestelmien välillä. Esityksessä on todettu, että rajapintojen tai asiointiratkaisun rakentamisen kustannusten suuruus riippuu toimivaltaisen viranomaisen sähköisestä järjestelmästä ja mahdollisten järjestelmien ja palvelukerroksen integraation asteesta. Mahdolliset kustannukset palvelukerrokseen integroitumisesta olisivat toimivaltaisen viranomaisen vastuulla.

Valtiovarainministeriön näkemykset esityksen taloudellisten vaikutusten osalta

HE-luonnoksen taloudellisissa vaikutuksissa todetaan esityksen aiheuttavan viranomaisille lisäresurssitarvetta. Yhteyspisteeksi nimettävässä ELY-keskuksessa resurssitarve olisi esityksen toimeenpanon valmisteluvaiheessa vuonna 2021 kolme henkilötyövuotta ja lain toimeenpanovaiheessa vuodesta 2022 eteenpäin kaksi henkilötyövuotta. Sähköisen asioinnin kehittäminen edellyttäisi määräaikaisten seuraamiseen liittyviä toiminnallisuuksia Luvat ja valvonta –hankkeen palvelukerrokseen, joiden kertaluonteisen kustannuksen arvioidaan olevan noin 250 tuhatta euroa työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenoissa.

Valtiovarainministeriö toteaa, että mahdollisista lisäresursseista päätetään vuoden 2021 talousarvion ja vuosien 2022-2025 julkisen talouden suunnitelman laadinnan yhteydessä. Jos talousarvioesitykseen sisällytetään tähän esitykseen liittyviä muutoksia, on hallituksen esitys käsiteltävä eduskunnassa vuoden 2021 talousarvioesityksen yhteydessä budjettilakina.

Esityksessä ei ole pystytty arvioimaan kovinkaan laajasti sähköiseen asiointiin liittyvien ehdotusten käytännön vaikutuksia lupaviranomaisille. Esityksessä ei ole myöskään pystytty arvioimaan toimivaltaisten viranomaisten mahdollisia integraatiokustannuksia eikä palvelukerroksen jatkokehityksen kustannuksia. Esityksen vaikutusten sekä kustannusten täsmentämiseksi tulisi vielä käydä esimerkiksi tarkentavia jatkoneuvotteluita eri viranomaisten kanssa.

Esityksellä on vaikutuksia kuntien lupa- ja muihin hallinnollisiin menettelyihin. Lisäksi kunnille voi esityksen mukaan aiheutua kustannuksia sähköisten järjestelmien integroinnista. Hallintoon ja mahdollisten talouteen liittyvien vaikutusten vuoksi esitys tulee käsitellä Kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

Pykäläkohtainen huomio

Pykäläkohtaisena huomiona 9§:ää koskien, joka on luonnoksessa ehdotetussa muodossaan seuraava:

9 § Määräajan laskeminen

Edellä 8 §:ssä säädetyt määräajat sisältävät kaikki lupamenettelyn ja muun hallinnollisen hyväksymismenettelyn vaiheet vireillepanosta päätöksen tiedoksiantoon.

Määräajan laskeminen alkaa ensimmäisen voimalaitoksen rakentamisen, päivittämisen, verkkoon liittämisen ja käyttämisen edellytyksenä olevan 4 a §:ssä mainitun menettelyn vireillepanosta.

Määräajan laskeminen päättyy viimeiseen voimalaitoksen rakentamisen, päivittämisen, verkkoon liittämisen ja käyttämisen edellytyksenä olevan 4 a §:ssä mainitun menettelyn päätöksen tiedoksiantoon.

Määräaikaan ei lasketa mukaan aikaa, jolloin hakijalla ei ole vireillä 4 a §:ssä mainittuja lupamenettelyitä ja muita hallinnollisia hyväksymismenettelyitä. 81 Tarkempia säännöksiä määräajan laskemisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Jatkovalmistelussa tulisi vielä harkita, tulisiko pykälään lisätä rajaus, jonka mukaan tarkoitettuun määräaikaan ei laskettaisi mukaan aikaa, jona lupahakijalta odotetaan asian käsittelyn mahdollistavia tietoja. Lupahakemukset tulevat usein vireille tiedoiltaan epätäydellisinä, jolloin lupaviranomainen joutuu pyytämään hakijaa täydentämään hakemuksensa tietoja. Tällaisessa tilanteessa täydentäviä tietoja odottaessaan lupaviranomainen ei tosiasiallisesti pysty käsittelemään ja edistämään asiaa, joten määräajan kulumista tällä välin ei voida pitää lain tavoitteen ja tarkoituksen mukaisena.

Osastopäällikkö,
Budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen

Budjettineuvos

Johanna von Knorring

Jakelu: TEM

Tiedoksi: BO/Eckstein, KAO/Mattsson, VKO/Saarinen